

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

EDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
LAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

În șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
învoială

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Dreptate pentru cler

Ministerul cultelor anunță o nouă lege de alarizare a clerului. Vrea să o voteze încă în această sesiune parlamentară. Nu știm dacă va reuși. Fiindcă un element esențial pentru întocnirea ei ar urma să fie, după planurile ministeriale, noua conscriere a averilor și veniturilor bisericești, rânduite prin lege primăvara trecută. Să fie încheiate lucrările acestei conscrieri? Cu greu. Mai ales cu greu vor putea fi prelucrate pentru a servi de substrat unei noi legi de salarizare.

Dar, în definitiv, asta-i treaba ministerului. Pe noi, deocamdată, ne interesează noua replectare a salariilor. Nu cunoaștem nimic din noul proiect. De aceea suntem în drept, să așteptăm dela el toate cele bune. În chip deosebit, credem că el vrea sincer să facă dreptate clerului. În această nădejde îl salutăm cu toată căldura și dorim din toată inima să reușască a vindeca o rană care, fără să fie arătată meru și gâlgios la toate răspântiile vieții publice, continuă totuși să pricinuiască dureri imense și să paralizeze în mare măsură puterea de acțiune a bisericii.

Într'adevăr, preoțimea se găsește astăzi într'un hal de miserie, pe care nu e bine s'o arătăm în toată golăteala ei. E și jenant și rușinos. E destul să spunem atâta că preoții, cu bacalaureat și cu academie, sunt trecuți pe lista salariilor în urma șoferilor și servitorilor ministeriali. O nedreptate atât de enormă, încât pare de necrezut. Totuși e perfectă și cruda realitate. — De sigur, când s'a croit preoțimea această soartă scandalosă, s'a spus că ea are alte venituri. Conscrierea în curs va arăta cât de greșită e această afirmație. Pe vremuri așa o fi fost. Azi, în criza materială și morală ce ne sufocă, cea mai mare parte a preoțimii trăiește din salariu. Din salariul mai mic decât al servitorilor și acarilor. Celelalte venituri sunt ca și inexistente.

Cine-și dă seama de rolul important ce revine servitorilor altarului în acțiunea de moralizare și de întărire sufletească tocmai în sbuciumul zilelor noastre de deprimare și destrămare, va trebui să se revolte pentru aceste stări de lucruri. Fiindcă un cler flămând, chinuit meru de nevoi, nu va putea face nici pe departe binele ce se așteaptă, și pe care, altfel l'ar putea realiza.

Nu mai stăruim asupra celeilalte probleme, ce se pune în legătură cu o astfel de reformă: egalitatea de tratament pentru slujitorii tuturor cultelor. — E ceva de sine înțeles. Așa cere dreptatea. Așa interesele păcii și armoniei, de care țara are nevoie.

Am voi să exprimăm, în schimb, o dorință pe care o împărtășește, credem, toată preoțimea, fără deosebire de profesiune. Să încerce ministerul a ține seamă de familia preotului mai mult decât în trecut. Întreg sistemul de salarizare a statului nostru este, din acest punct de vedere, profund greșit. Deadreptul antisocial și antinațional. Prin ajutoarele de batjocură ce le acordă preoților — și numai pentru cei dinții trei! — îndeamnă direct la suprimarea nașterilor și favorizează sterilitatea. Pentru o țară nouă, care vrea să aibă încă un viitor mare, cum suntem noi, este deadreptul o inconștientă. — Ar fi frumos și bine, ca tocmai ministerul cultelor să înceapă îndreptarea. Fiindcă până acuma familiile preoțești sunt sănătoase. Cu mulți copii. — Preferăm să crească mai puțin salariile de bază; dar să sporească ajutoarele pentru copii!

Dacă viitoarea lege va realiza aceste dezi-
derate, va fi o mare faptă socială și națională!
— Să sperăm!

Vina Statului

Ofensiva dominantă împotriva Maramureșului — Invrăjbire confesională prin mijloace de stat — Rezultate rușinoase și păgubitoare

(*) În istoria durerioaselor frământări confesionale din Ardeal, Maramureșul e un capitol aparte. Deosebit de trist și deosebit de instructiv.

Din moși strămoși, Românii din Maramureș au fost uniți. Toți. Recenzământul din 1910 — datele cărui le publică, paralel cu ale celui românesc din 1930, gazeta „Astra” din Sighet, la 8 Ianuarie 1933 — a găsit în județ 100.642 gr. cat. față de 1388 ortodocși. (Poate ruteni și aceștia). Prin urmare: masă omogenă, sub raport confesional. — O acțiune de tulburare a acestei stări de echilibru sufletesc, aici era, prin urmare, mai puțin îngăduită decât oriunde. Statul și țara au nevoie de pace, nu de certuri și agitații. Mai ales în prima perioadă de viață românească întregită, când are cu totul alte griji, ardente, imperioase, decât să-și irosească puterile în acțiuni de pacificare. Și toți bunii români au cu totul alte datorii patriotice, decât a se hulli și a se sfâșia reciproc.

În Maramureș mai mult decât în alte regiuni ale țării. Fiindcă aici băntuiau nevoi mai grele decât în alte părți. Mizerii materiale și morale au copleșit acest frumos și nenorocit colț de țară, în care sunt așa de mulți evrei și atât de puțin mălai. Trebuia deci, aici mai mult decât în alte părți, muncă mai încordată, eforturi mai sistematice pentru îndreptarea relelor. Și ocolite mai mult decât alturea neînțelegerile și agitațiile. Mai ales pe temă religioasă, această coardă fiind cea mai sensibilă în firea duioasă și plecată spre misticism a maramureșenilor.

Înțelepciunea bătaioasă a unor înalte obraze ortodoxe a judecat altfel. Vind cu orice chip să fie pomenite și smerenile lor măcar în cronicile scandalozose ale gazetelor locale, s'au năpustit cu toată puterea și cu excepționale stăruințe tocmai asupra Maramureșului. Și-au făcut o socoteală, care nu-i lipsită de pământescă lăscușă. Nici de vicleșug. Și-au zis așa: Maramureșul e sărac. Iar sărăcia e rău sfetnic. Mirosul de cîolan și de friptură, ori de un codru de pâine, e un puternic argument apologetic în regiuni ca Maramureșul. Unde mai puț, că tot acolo e mare și întunerecul minților. Nu trebuie mare înțelepciune ca să cumperi un suflet care abia își mai poartă oasele și n'a apucat nici să vadă un abecedar. În urmă: pe-acolo ortodoxia are avantajul de-a fi cu totul necunoscută. Poate fi, deci, prezentată în miraj seducător. Blefii oameni de-acolo vor crede. Nu au cum să controleze.

Așa s'a hotărât marea ofensivă împotriva Maramureșului. Armele utilizate au fost toate

cele cunoscute. Dar în măsură mai mare și de callitate pesimă. Au fost exploatare mici nemulțumiri locale ale unor grupuri de răsvrățiți, de cari se găsește pretutindeni. Li-s'au pus în vedere și li-s'au mijlocit mici avantajii materiale: păduri, pășuni, importante cantități de porumb. „Apostolii” cu astfel de unelte știau lucra. Ce vrei să faci alta Nuțu cel vestit, care dela call unei mari familii de-acolo a trecut deadreptul păstor la viltoarele oișe cuvântătoare ortodoxe. Din vizitiu, păstor; nu e rău. Ori falimosul Băznog, călugărul cu o droaie de copii. Ori șeful lor întru apostolie, ajuns prin acele părți fiindcă al săi credincioși l-au isgonit din parohia sa de prin Hunedoara, pentru pricina prea puțin cuvioase. Cum e sfântul așa și tămăia. Așa apostolii, așa apostolle. Nu se putea alta.

E trist, de sigur, că ierarhi creștini pot coborî ideea de misionarism la această treaptă, care e mai bine să n'o calificăm. Și mai trist este însă altceva: *rolul pe care l-a avut în toată această acțiune de invrăjbire statul*, prin autoritățile sale. Interesul țării era pacea. Datoria statului era, deci: să prevină și, la nevoie, să reprime tulburările. Și oriunde s'ar fi ivit ele, să apere și să susțină dreptatea. Statul însă a făcut exact contrarul: prin o seamă de autorități ale sale a susținut acțiunea de prozelitism și de invrăjbire. A stat la îndemâna unor „apostolii” de teapa celor pomeniți, și prin ei a distribuit în Maramureș ajutoare materiale. A împânzit regiunea cu dascăli ortodocși, candidați de preoți. În localurile școlilor, proprietate a bisericii noastre, s'a grăbit să deschidă capete pentru primii transfugi cari s'au ivit. A împroprietărit viltoarele parohii ortodoxe, mai înainte de-a fi existat în comună credincioși ortodocși. A dat ajutoare importante pentru a se ridica biserici oriunde s'a găsit un grupuleț cât de cât mai însemnat de transfugi, premind în chipul acesta pe cei cari formează drojdia satelor și constinșind principiul cumpărării sufletelor pentru interese materiale.

Mai mult decât atâta: statul a tolerat, ca unele autorități și înalți funcționari ai săi să facă din oficiul ce îmbracă mijloc de terorizare a subalternilor, spre a-l trece cu forța la ortodoxie. Am relatat la timpul său cazul *revoltător dela Ocna-Șugatag*, unde conducătorul minelor și-a pus subalternii în alternativă de-a alege între ortodoxie și pâinea cea de toate zilele. Cazul a fost raportat și ministerului. S'a cerut, simplu și legal, anchetă. Până în ziua de azi nu s'a făcut nimic. Avem declarații oficiale, dela cel cari, terorizați, au avut o clipă de șovăire și cari, acum, reveniți cu toții, au

dat pe față manevrele ticăloase cu cari au fost terorizați. Avem și declarații dela funcționarii cari au avut de împlinit formalitățile legale ale acestor „tregeri”. Totuși, ministerul a lăsat toate lucrurile baltă. Și inginerul stă la post neclintit. Păpând, de sigur, alte ocazii, pentru a vâna sufletele chinuite de foamea trupului.

Privind, în lumina acestor formidabile eforturi prozelitiste, rezultatele la cari s'a ajuns, ele apar, de sigur, lamentabile. În tot județul Maramureșului se găsesc după statistica din 1930: 8360 ortodocși, față de 103.134 gr.-catolici. În aceste cifre sunt cuprinși și rutenii. Așa că românii-ortodocși abia se vor găsi la 5—6000. Să nu se uite în plus, că aproape întreg sporul de populație între anii 1910—1930 (157.137—161.555) l-a realizat orașul Sighet: 3788 suflete din 4418. Il formează, prin urmare, în bună parte, elemente importate la armată și diferite alte servicii publice de noul imperiu românesc și rămâne un număr disparent de mic pentru cel „convertiți” din masa unită. — Să se pună în cealaltă parte a cumpenii cheltuiala de bani, de energie și tot balastul veninului, a ponegririlor, a ațăfărilor și agitațiilor cari au dus uneori până la adevărată revoltă, și se va vedea cât de scump, criminal de scump, a plătit țara ambiția de cucerire ale neastâmpăraților Don-Quichoși ai visului dominant.

Totuși statul nici acum nu înțelege. Sprinjinește, în continuare, acțiunea de învrăjpire în Maramureș. Se caută o ceată de „licențiați în teologie”. Inscriverile le face universitatea din București. Il alege Sfântul Sinod. Il va plăti, cine? Fără discuție statul. Ca să facă, ce? „misionarism” în Maramureș. Dacă nici asta nu se chiamă prozelitism de stat, apoi cuvintele și-au pierdut înțelesul și logica a dat faliment total.

Și, încă un fapt, tot așa de concludent. Se pregătește o nouă episcopie ortodoxă în Maramureș. Avem informațiuni că a și fost înzestrată cu case și cu păduri. Ori, în cele trei județe cari ar fi să-i aparțină: Maramureș, Sălaj, Satu-Mare, numărul total al ortodocșilor

români este abia 15.576. Pentru aceștia o episcopie e mai mult decât caraghios. E dureros că se poate discuta o temă ca asta.

Să încheiem. Mai puțin decât oriunde, în Maramureș nu trebuia să se facă prozelitism. S'a făcut mai mult și mai detestabil decât alurea. Mai mult decât în alte regiuni, statul avea interesul să apere pacea și unitatea de credință a Maramureșului. A făcut contrarul: a sprijinit și continuă să susțină acțiunea de învrăjpire religioasă.

Rezultatul: înfrângere rușinoasă pentru ortodoxie și pagube dureroase pentru stat. Dacă acțiunea va continua, rezultatul va spori. În acelaș sens. — Întrebarea e: se mai poate tolera această acțiune criminală, care până acum n'a reușit decât să arete, în toată sărăcia și în toată răutatea ei, lupta confesională dusă de ortodoxia ardeleană, cu călcarea în picioare a intereselor naționale. Și cu concursul statului. Noi credem că nu. Și vrem să credem, că și guvernul a ajuns să-și înțeleagă datoria!

Pe altarul jertfirei de sine. Călea sfaturilor evanghelice e călea eroismului și deci: călea celor pușini. De aceea de câte ori ni-e dat să vedem pe cineva apucând acest drum al implacabilei jertfire de sine, rămânem adânc impresionați.

Cum a rămas și numeroasa asistență ce a fost, în ziua de Bobotează din acest an, mărturia celor petrecute în cea zi în Capela Institutului Recunoștinții din Blaj. Prazaicul acesta împărătesc a fost, adevărat, folosit de-un mănunchiu de fecioare înțelepte pentru a lăpăda toată grija cea lumească și a se jurai Domnului, că-i vor urma în curățenie, sărăcie și călugărească ascultare. Pasul acesta mare îl fac, pentru întâia dată, trei novice: Sr. Maria Carmela (în lume: Eufrosina I. Georgescu, din Ivești, jud. Tecuci); Sr. M. Claudia (Tereza Șomcutean din Căfcau, jud. Someș) și Sr. M. Georgina (Ana Deac din Berghin, jud. Alba). Alte două mirese ale Domnului intră din nou și de bunăvoie în aceleași legături ale călugă-

riei pe cari le cunosc deja din trientul încheiat. Sunt Cuvioasele: Sr. M. Cristina (Iuliana Covac din Pișcari, jud. Satu-Mare) și Sr. M. Vasilia (Ioana Hotea din Hotenti jud. Maramureș). În ziua de premers exerciții spirituale pentru Surorii, conduse de P. Dr. Dominic Neculăeș; iar solemnitățile impresioante ale zilei le-a săvârșit Pater Alexandru al Lugojului, asistat de păr. canonic Ștefan Roșian și Vasile Suciu, directorul tipografiei seminariale.

Fie ca jertfa lor să se înalțe la altarul cel mai presus de ceruri și să fie bineprimită într-un miros de bună mireasmă spirituală!

Dilemă pripită

Observări la problema pensionării preoților

În „Unirea” din 12 Ianuarie c. p. Borza pune în discuțiune chestiunea, mereu actuală și dureroasă, a pensionării preoților. Problema arde la degete în chip deosebit pentru motivul, că ministerul cultelor pregătește un proiect de lege pentru pensionarea din oficiu a preoților la vârsta de 70 ani. Proiectul acesta, de bună seamă, nu ne poate lăsa indiferenți; ci ne interesează în cea mai mare măsură. De aceea bine a făcut p. Borza că a deschis discuțiunea asupra lui.

Nu ni-se pare însă destul de întemeiat felul cum vede Sf. Sa lucrurile și nici argumentele sale nu-s destul de convingătoare. În tot cazul, articolul său are nevoie de unele observări.

Mai întâi și întâi: qui bene distinguunt bene docet. Nu-i bine să amestecăm lucrurile. Adeca: fiind vorba de pensionare, de ce să ne războim cu *fondul de ajutorare momentană*? Acesta se poate discuta, dacă vrea cu orice preț, deosebit. Nu știu însă dacă e bine să se mai facă. Fiindcă acest fond n'a căzut din nori. N'a fost impus preoților cu sila. Ci preoții l-au cerut. A desbătut asupra lui anul de-arândul. S'au luat hotărâri în sinod. S'au discutat în sinoade protopopești. Astfel el a răsărit din dorința clerului. Cel puțin a majorității. — Și, după părerea celor mai mulți, e

□ □ Foiața „Unirii” □ □

O istorie a parohiei

Celea mai multe fenomene sociale le putem explica numai în lumina trecutului. Trecutul este școala prezentului și ne arată programul viitorului.

Dar, pentruca acest trecut să poată forma școala prezentului și îndrumătorul viitorului, trebuie să-l cunoaștem; altfel frământările, mărirea și decăderea lui, ne sunt inaccesibile; rămân înaintea noastră pururea o întrebare la care cercăm să răspundem prin deducții și presupuneri. De celea mai multe ori, cădem în greșală fiindcă n'am cunoscut întâmplările trecute. Dacă se ivesc întrebările: Intre ce împrejurări a luat naștere? prin ce etape a trecut până a ajuns aci; cari i-au fost greșelile ș. a. m. d., și nu le putem răspunde, din lipsa de documente, trecutul nu ne poate feri de a cădea în greșelile prin care a trecut dânsul; ușor de evitat în cazul, că le avem însemnate.

Tocmai fiindcă trecutul este așa de prețios spre a cunoaște prezentul, rar vei găsi o instituțiune, care să nu-și aibă înregistrat trecutul. Evident că cea mai importantă dintre instituțiunile de pe pământ, Biserica, încă își are istoria sa: un amestec a supranaturalului cu naturalul.

O astfel de cunoaștere generală și particulară a bisericii lui Iisus Hristos este foarte prețioasă și suficientă pentru acela, cari nu

au menirea de a fi conducătorii singuraticelor celule, cari compun organismul bisericii catolice. Pentru aceia însă cari sunt chemați a conduce celule de credincioși numite: parohii, e necesară o cunoaștere mai particularismă, o cunoaștere a inesei celulei în fruntea căreia stau. Pentruce?

Al sfârșit anii de școală, suferințele și fvingerile Bisericii își sunt cunoscute. Înarmat cu darul primit în sf. hirotonie ai plecat în fruntea turmei încredințate. Poate nici n'ai auzit de satul în care-ți este turma. Ai urmat chemării. În drum ți-se ivesc o sumedenie de întrebări: Oare în ce stare mi-se află noua turmă; oare câmpul cuprinde și buruienii otrăvitoare; lupii o pândesc? din care parte? Cere-i sunt lipsurile sufletești mai mari? Boala este cronică ori acută? Strămoșii cum i-au fost? Cu un cuvânt ai vrea să-ți știi trecutul, ca să poți pricepe prezentul și să întrevezi viitorul.

Te-ai așezat în fruntea turmei. Cauți să aplici celea învățate, când colo, ai de a face cu cazuri cu cari nu te-ai întâlnit nici măcar ipotetic. Năravuri și împrejurări pe cari nu le cunoști; nu le știi cauzele, nu poți aplica remedii eficace, necesare. Te întrebi de unde provine? Cauți în bibliotecă. Nimic. În arhivă. — Nimic! Ba dai! Un șematism! Dar durere numai din anul 1800 și ceva, cu însemnarea: „Parohia x; paroh y; Biserica de lemn în onoarea SS. arhangheli”. Nu te mulțumești, ai dori mai multe, de cine să întrebi? Te întâlnești cu un bătrân, acela-ți spune „că pe

vremuri erau doi popi, pe unul l-a aruncat groful peste Mureș”. Altul: „Am auzit, că a fost mare zizanie când, când ne-am unit a doua oară”. Nu fac decât să-ți mărească curiozitatea. Răsfoiești matricolele; ele îți spun numai nașterile, cununările și morții — numele preotului, fără să amintească ceva despre acele lucruri. Cine ți-au fost antecesorii? Nu găsești nimic însemnat; o notă, un semn nu-ți arată cecece „a fost odată parohia”. Din greșelile trecutului nu poți învăța nimic; din înfăptuirile mari nu te poți încuraja, inspira, pentrucă nu le cunoști; nu te poți păzi de Scylla și Carybdis, pentrucă nu le știi unde sunt așezate.

Toate acestea ar dispărea; noul preot, așezat la cârma micii lui nave — cu „îndrumătorul” înaintea ochilor n'ar ezita; cu curaj, ca unul, ce cunoaște terenul și mecanismul navei ar ocoli atât ochlurile, cât și stâncile din mare. Având în mână trecutul, știind cum să se compoarte față de el, ar putea privi cu mai mare încredere spre țel; ochii fără rost n'ar avea loc.

Pentru aceia, cari ar afla interesant trecutul, este foarte prețioasă însemnarea prezentului. Cel de demult trăind în totul frământărilor — poate n'au avut vreme, ori poate n'au crezut, că ar putea fi interesante acele lucruri pentru nepoții lor neastâmpărați și de aceea nu le-au însemnat. Noi, din dragoste față de succesorii noștri fără experiență, pentru a-i putea pune mai repede pe urmele remediilor de aplicat; pentruca să-le scutim timpul pierdut

ne că s'a făcut. Ajutorul prinde bine, în clipe de mare durere. De ce să ne războim cu el, pace abia am reușit să-l înfiripăm cu preț frământare lungă? Mai ales, că el nici nu în discuțiune. — Să rămânem deci la problema pe care o atinge proiectul ministerului.

Pensionarea. Foarte importantă. Mult mai importantă decât ajutorul momentan. Aici suntem de perfect acord cu păr. Borza. Și încă ceva: pensionarea continuă să fie și azi o încălțură de umbră grea în viața noastră bisericească. Toate desbaterile și eforturile de până acum n'au reușit să-i dea o deslegare multuțitoare. — Trebuie deci să revenim și să lucrăm asupra ei, până vom scoate-o la lăncă. Dar fără să ne pierdem calmul și fără a lucra alături de obiectivitate și de realitate.

Păr. Borza este foarte alarmat de **proiectul ministerului**. Nu-l cunoaștem încă. De ce ne speriem de geaba? Poate-că pomenitul proiect nici nu ne privește și pe noi, ci numai nevoia vechilului regat, care se înglobează în casa de pensuni a statului. — Să presupunem însă, că legea ne va cuprinde și pe noi. Ne va obliga să pensionăm pe toți preoții ecucți de 70 ani. Va putea statul să ne împlinească astfel de obligațiuni fără să ia asupra sa și partea corespunzătoare de sarcini și cheltuieli? Nu. Este obligat să dea și ajutorul otrăvit. Contrariul nu se poate nici măcar în cazul cel mai puțin se poate lua ca pământ un act de vădită nedreptate care ar fi să ni-se facă în viitor și pentru presupunerea că n'avem nici un motiv.

Apoi, în ce privește actuala situație din România, păr. Borza exagerează nițel. Vede că rețeaua negru. Pensiunile de astăzi nu-s suficiente, și sigur. Totuși nu-s de 400—500 Lei. Ci de circa 2000. O deosebire destul de importantă. — De altă parte, dacă ar fi să facem un fond de pensionare mai puternic și să asigurăm, la 70 ani, salariul întreg, va trebui să sporim, evident, contribuțiunile. Păr. Borza propune 100% pe lângă ceea ce dăm acum fondului de ajutor momentan. Adecă, circa 470 Lei lunar. Ni-se pare cam mult. În tot cazul, ar trebui

întrebați toți frații. Nu cred că vor accepta această propunere.

Iată observațiile pe care am ținut să le fac, la o chestiune pe care o socotim cu toții foarte importantă și care poate fi în curând de mare actualitate.

A. Văleanu

Cea mai mare putere morală a lumii. Apropierea frățească a celor două popoare latine are o însemnătate politică ce o ridică mult peste toate tratatele similare din vremile mai noi. Buna înțelegere dintre Franța și Italia consolidează enorm echilibrul continental. Iar vizita d. Laval la Sf. Părinte evidențiază și ea, de altă parte, o schimbare cu urmări bune incalculabile pe tărîmul spiritualității creștine și al conștiințelor. Gazetele cele mai de seamă, franceze, italiene și din lungul și latul globului nu încetează să reliefeze în cel mai elogios termen situația creată și perspectivele ce se conturează în zări în urma noilor raporturi dintre Sf. Scaun și cărmuirea politică a Franței de azi.

Asemănând situația de azi cu stările de pe vremea lui Combes (de acum trei zeci de ani) Mgr. Vanneufville constată în *La Croix* că: „Astăzi totul s'a schimbat. Franța menține cele mai cordiale raporturi cu Sf. Scaun, și Italia nu mai are decât motive de bună înțelegere cu Suveranul din Cetatea Vaticanului...” *Le Temps* scrie și el: „Raporturile dintre Sf. Scaun și Franța poartă pecetea celei mai sincere cordialități și nu-i poate fi indiferent nimănui faptul că, în fața primejdilor ce amenință încă cultura, Supremul Pontifex al unei religii de caracter esențialmente universal, care făgăduiește pacea pe pământ tuturor oamenilor de bunăvoință, primește cu atâta drag pe ministrul afacerilor externe al Republicii franceze...” *Figaro* aduce și el, prin peana d. Vladimir d'Ormesson, rânduri vibrante de bucuria unei înțelegeri superioare: „Chiar și lăsând la o parte vreo preocupare confesională, cui îi va scăpa însemnătatea esențială ce tre-

bule s'o atribue guvernul unei țări faptul de a rămânea în strânsă legătură cu cea mai înaltă putere morală a lumii, putere, a cărei autoritate spirituală ssupra a sute și sute de milioane de suflete, peste țări și peste mări...”

Așa-i văzut și apreciat de organe publicistice cu greutate și bun simț Vaticanul și Suveranul Său, Piu XI. Și așa se știu cântări aiurea raporturile cu Sf. Scaun.

Ortodoxismul — ceva universal.

Pân'acum așa știam că ortodocșii mai războinici, mici și mari, tocmai din particularismul național al ortodoxiei disidente făceau trambulină dela înălțimea căreia improșcau catolicismul, care în toată vremea pe lângă toată dragostea ce poartă și pe lângă tot imensul aport ce-a adus și aduce în parte dezvoltării fiecărui neam ce-i aparține, s'a mândrit cu universalismul său dornic și gata să îmbrățișeze toate popoarele pământului, fără să se preteze însă vreodată la jocul de a „tovărășia” cu alte crezuri, în temeiul de te miri ce compromisiuri.

Ei bine! Preotul ortodox N. Constantinescu în primarticolul: *Chestia cu „piloșii”*... din *Grădina Monahilor* (No. 432 din 13 Ian. c.), discutând cu *Universul* dela 7 Ian. c., între altele, scrie: Ortodoxia... n'a admis niciodată apropiere prin vreun compromis oenecare, cum ar dori câțiva din Biserica ortodoxă română, cari scriu cu simpatie în special față de *Biserica protestantă a Angliei*”. Și ceva mai la vale: „*Universul*” trebuie să știe că ortodoxismul nu e numai ceva național care nu trece de granițele României, ci din contră el e universal... Un ortodoxism strict românesc... nu va putea dăinui, și cine se face ecoul unor asemenea aberațiuni, lucrează la *desmembrarea* Bisericii strămoșești!”

Biserica Romei nici când n'a susținut altceva decât că adevărul Domnului e unul și același pentru toți muritorii, mai presus de toate contingentele vremelnice. Și prin urmare — în drept să pretindă ca toți să i-se plece și să-l primească, acomodându-i-se, nu schilodindu-l după șoaptele capriciilor sau slăbiciunilor omenestii, chiar de-ar fi să se impoponeze cu betele naționale.

Lecție care a prins. Primejdia își deschide ochii și necazul te învață minte. Așa dovedește mai nou și pilda catolicilor din Spania. A trebuit să vină pârjolul bolșevic și legiuirea declarat ostilă credinței ca să vadă că nu e de stat cu mâinile în sân, așteptând ca adevărul să biruie prin sine, iar binele să le cadă mură 'n gură.

Pe terenul școlar, de ex. deodată s'au trezit că din școala confesională s'a făcut tabula rasa și călugării-dascăli au fost alungați, învățământul laicizat, iar edificiile școlare sechestrare pentru stat. În felul acesta, nu mai în Madrid mai bine de 40.000 copii umbliă haimanale, pe cele străzi și prin cele mahalale, fără să cerceteze vre-o școală.

Răulul acestuia i-s'a făcut față așa că acum doi ani s'a înjghebat o asociație: „Cruceașii învățământului catolic” și a pornit la lucru. Rodele se văd, și sunt impunătoare: în acest scurt răstimp, după cum scrie *El Debate*, au înființat și susțin, numai în capitala spaniolă, 274 școale, dintre care cele mai multe clădiri nou-nouțe. În felul acesta s'a ajuns să se dele gratuit instrucție la 14.000 de copii ai nimănui. În afară de aceasta același „Cruceași” jertfitori ei în primul rând, și adunători de ofrande benevole, se mai îngrijesc și de clase pentru surdo-muși și de un seminar pentru catibefii laici cari să facă instrucția religioasă a școlărimii ce cercetează școale de stat.

u desgroparea noastră, să le lăsăm câteva otite.

În veacul tehnicii, când timpul este așa de prețios încât pentru economisirea lui oamenii zboară cu riscul de a-l imita pe Icar,oului preot i-am cruța multe cercetări de rulteorii infructuoase dacă am pune la răboj prezentul.

Nu știu să fie vr'o dispoziție în acest sens, de aceea în felul următor s'ar putea răspunde aceluia cari ar întreba: *Cum am putea noi, cei de azi, să ajutăm cercetarea remurilor actuale, celor cari ne vor urma?*

Pe lângă matriculele parohiei — documente incontestabil foarte prețioase și necesare; pe lângă „Condica funcțiilor sacre” — scoana activității preotului (absentă în trecut); pe lângă „Protocolul ședințelor comitetului bisericesc”, oglinda activității acestui comitet, *și mai avem o carte* — dacă până acuma nu avem — *în care la finea fiecărui an să se facă un rezumat istoric al evenimentelor mai însemnate din parohie și să se numească spre ex. „Istoria parohiei”*.

Această istorie a parohiei se va scrie, an de an, de acela, care stă în fruntea parohiei și ar fi suficient chiar dacă în mod schematic ar răspunde următoarelor întrebări:

a). Viața religioasă-morală e în progres ori regres față de trecut? (Misiuni de pietate).

b). Prin ce întâmplări mai de seamă a trecut parohia în cursul anului trecut: vizitarea episcopului, protopopeștii, edificări din nou, donațiuni mai mari, conflicte între erezicliociși și parohie.

c). Tot ce poate interesa viitorul, pentru cunoașterea clară a prezentului.

Toate aceste s'ar putea face cu mare ușurință, întru cât la finea fiecărui an preotul este obligat să prezinte Preav. Ordinariat: duplicate matriculare; Date statistice; Rațiuni, totatătea documente, cari răspund aproape la toate chestiunile de mai sus; așa încât cineva ar putea zice, că o istorie în felul acesta ar fi fără folos. — Necazul e, că toate acestea sunt date seci și răslețe, cari totuși nu pot să răspundă la multe întrebări, cari se ivesc. *Istoria parohiei ar putea fi în mare o sintesă a tuturor acestor documente; bine înțeles cuprinzând și ceea ce în acelea lipsește.*

În acest felu am avea în fiecare parohie un povestitor al trecutului, care urmașilor noștri le va putea răspunde cu precizie la toate întrebările. Având experiența anilor, va ști să dea îndrumări și îndată ce s'ar așeza în parohie, preotul s'ar simți într'o țară cunoscută. Și poate, că servindu-l și în acest felu, ne-ar fi recunoscător.

Toate mijloacele posibile și lertate suntem dator să le folosim pentru o cât mai rapidă îndreptare a sufletelor. Un începător pierde vreme până află ogașa pe care poate merge. Încetând o pagină pe răbojul fiecărui an i-am arăta-o și i-am da în mână frânele, fără ca să piardă vremea, căutându-le și astfel indirect am servi interesele împărăției lui Hristos.

Pr. Ioan Micloș

Știri mărunte

Pentru podoaba Casel Domnului.

Biserica din Chereușa Sălajului, ridicată în urma eforturilor apostolice ale p. Virgil Trușășiu din Sudurău, a fost binecuvântată mai în toamnă. Actul sfânt l'a săvârșit p. Ioan Buteanu, canonic orădan. Mișcătoare slujba; impunătoare biserica, dar incompletă bucuria: lipsa iconostasului. Resursele localnice nu mai ajungeau și pentru asta. Și aici intervine bunătatea jertfelnică: p. canonic slujitor dăruiește dintr'al său 20.000 Lei, ca și iconostasul să se facă. — De prisos să se mai spună, că bucuria bunilor creștini din Chereușa nu are margini.

Bucurii curate la Florești (Eparhia Clujului). Au fost mai multe la număr, și toate cu roduri binecuvântate. Și anume: s'au săvârșit cu solemnități rânduelile pentru câștigarea indulgenței jubilar de Anul Sfânt, predicând în afară de p. Teodor Oprea, preotul local, și frații preoți învecinați M. Manciu și P. Scridon. La aceste slujbe sfinte au luat parte și credincioșii din filia Mogoșeni. De SS. Taine s'a apropiat, cu acest prilej, mulțime mare de popor. Agru și Reuniunea Mariană din loc au acționat și ele intens, aranjând în fiecare Duminică din postul Crăciunului câte un mic festival religios-cultural cu conferințe, declamări și cântări, culminând a doua zi de Crăciun când, în cadrele unui program bogat, s'a jucat și piesa »O viitoare« de Oct. Prie.

Bunea comemorat la Alba-Iulia.

Duminica trecută, în cadrele »Astreii« d. profesor Dr. Coriolan Suciu din Blaj a ținut la Alba-Iulia o substanțială conferință despre A. Bunea. Conferențiarul care a relevat neobosita activitate de politică integral și intrasigent românească a nemuritorului comemorat, a prilejuit auditorului numeros și select momente de înălțare sufletească.

Reînvie și forme crezute moarte.

Agriștii din Feisa în frunte cu preotul lor Iovu Popa, s'au socotit c'ar fi bine să reînvie felul de judecată bătrânească: pricinășii să se înfățișeze la Sfinția Sa Părintele din sat, să-și spună jalbele și să se supună judecării lui amândouă părțile. Plănuț, desbătut și făcut cu legătuițe sărbătorești. Și n'au lipsit nici prilejurile de a se vedea că bun a fost gândul din care a pornit această orinduire de creștinească înțelepciune.

Locale. Duminica viitoare, a lui Zacheiu, în catedrală va predica p. Liviu Chinez, prof. la școala normală de băieți.

— În seara zilei de Trei Sfinți (30 Ianuarie c.) va fi în sala de gimnastică a liceului de băieți din Blaj tradiționalul bal al profesorilor. Comitetul incredințat cu aranjarea lui, a început din bună vreme pregătirile necesare, ca reușita să-i fie deplin asigurată.

Progrese catolice în Anglia. Catholic Directory pe 1935, apărut zilele acestea, arată în temei de cifre oficiale că crezul Romei câștigă fără încetare teren în țara lui Albion. Date statistice, privitor la anul 1933, constată că în acel an s'au făcut 12.206 treceri la catolicism. A crescut și numărul copiilor de școală dela 396.695 din 1932, la 403.917 în 1933. Capete și biserici se înregistrează cu 217 mai multe ca în anul precedent. Așisderea și totalul preoților regulari și seculari arată un plus de 157. Cătu-i pentru urcarea numerică a catolicilor englezi luați în bloc, aceea este: 2.321.117 față de 2.278.830 din anul premergător.

Sanctus martyrurum... Purpura sângelui mucenicesc nici când n'a lipsit din podoabele Miresei Domnului. Revista *Civiltà Cattolica* din Roma are mai nou o creștătură pe

răbojul vremii, care impune oprire și meditație oricărui suflet creștin. E vorba de China și de ceea ce sufăr acolo vestitorii crezului catolic. Din 1912 până în 1934 au fost uciși 53 preoți misionari, și au fost făcuți prizonieri cel puțin 337. Preoții aceștia aparțineau la 16 naționalități. Belgia conduce cu zece mucenici.

Răsadniță binecuvântată. Așa se poate numi cu drept cuvânt parohia Sf. Iosif din Arkansas al Americii de Nord. Din 7000 de locuitori ai orașului numai 200 sunt catolici. Și cu toate acestea merită rândurile prime în analele pietății profund creștine: anul acesta, bună oară, a avut fericirea să vadă 9 din fiicele sale intrând în mănăstire și 3 din fii săi îmbrăcând sutana. Nu-s nici mulți nici bogați (majoritatea agricultori) dar pentru aceea și-au ridicat o biserică superbă, școală, casă parohială și o mănăstire de călugărițe.

„Cele mai mari femei misionare din veacul XIX“. Așa a numit p. C. Salotti, secretarul Propagandei din Roma, într'o conferință recentă, două italience și două franțuzoaice. Italiencele sunt Maica *Francisca X. Cabrini*, fundatoarea Congregației Surorilor Misionare ale Sf. Inimi, pentru emigrații italieni din cele două Americi, și Sora *Ecaterina de Sf. Rosa* (Constanța Troiani), întemeietoarea Congregației Surorilor misionare franciscane pentru musulmanii Egiptului. Ea e cea dintâi femeie care a îndrăznit să ducă la străini credința în Hristos și limba lui Dante. S'a așezat la 14 Sept. 1859 în Cairo, cu cinci tovarășe de călugărie. — Cele două franțuzoaice sunt Maica *M. Favouhey*, care și-a condus fiicele la apostolat misionar în Africa și în Guyana franceză și Maica *Marie de la Passion*, întemeietoarea Congregației »Misionarele franciscane ale Mariei«, actualminte cu mai bine de 6000 de membre.

† **Ana Cherebeșiu, n. Carșai**, văd. de protopop, a adormit în Domnul la Botiz, în 16 Decembrie 1934, într'al 84-lea an al vieții și 13 al văduviei. — În veci pomenirea ei!

† **Constantin Iuga**, protopop-paroh în Crișeni, s'a stins din viață în 27 Decembrie 1934, într'al 76-lea an al vieții și 53 al preoției sale cinstite. — Odihnească în pace!

† **Samolă Rusu**, bunicul după mamă al d. prof. Dr. Coriolan Suciu — căruia și pe această cale îi transmitem sincerele noastre condolențe — a adormit în Domnul, la vârsta patriarhală de 92 de ani, în Caraclar (jud. Constanța) unde a trecut din Ardeal cu familia când cu împroprietăririle făcute după războiul de independență din 1877-78. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii“

P. Reghin. Pe frontul »Oastei Domnului« s'a întâmplat ceea ce era firesc și fatal să se întâmple cu o oaste pe front: război. Lupta se găsește încă în prima fază. De lungă vreme p. Trifa a recrutat soldați și a format o oaste. Când era gata de bătăie, I. P. S. mitropolit al Sibului a pornit ofensiva împotriva lui. I-a luat titlul de comandant suprem, pe care de acum îl va purta I. P. S. Sa. I-a luat și gazeta »Oastea Domnului«, pe care a pus-o tot sub directă sa comandă. Pe p. Trifa l-a declarat bolnav. — P. Trifa însă nu vrea să se despartă de oastea sa. A scos o nouă foaie: »Isus Biruitorul«, dorind să arete și prin acest titlu, că dânsul va birui. Atunci mitropolitul a izbit cu osândă vădicească această publicație. P. Trifa a fugit la Sf. Sinod. Și a făcut proces. Fiindcă și foaia și tipografia sunt ale sale. — Această-i situația până acum. De ce s'a ajuns aci, nu ne privește. Și ce va fi, vom mai vedea. De sigur, prilej de nouă tulburare, care nu face bine nimănui.

B. Cluj. Spuneți, Vă rugăm, tovarășilor dela »Re-nașterea« următoarele puține cuvinte: 1) O mamă avea un copil, afurisit de rău. Pentru te miri ce, începea să țipe și să urle și se trântea la pământ. Cunoșcându-i năravul și leacul, mama nici că-l băga în seamă. Atunci plodul făcea tărăboi și mai mare și striga cât îl lua gura: »Mamă, eu mă răcăie«. Dar mama răspundea liniștită: »Răcăie-te, dragul mami!«. — Așa să spuneti bărbatului doamnei Sanda: Răcăie-te, cât poțesti. Vulgaritatea și inteligența de care dai mereu dovadă, nu ne supără. Storc compătimitate. — 2) Domnii Ghibu și Dragomir nu-i vor fi recunoscători, aceluiași domn, pentru felul cum ține să le ia apărarea. Din capul locului, nu prea credem că ar avea nevoie să-i ia sub a sa ocrotire înțeleptul

Matei. Mai ales așa cum o face, fără a încerca măcar umbră de punere la punct a argumentelor noastre, mărginindu-se la ceea ce știe bietul de el: cuvinte, dictionarul țiganilor. — 3) Noi nu suntem nici vinovați nici răspunzători de ceea ce scrie Mussolini. Dacă au cerut nedumeriri, să se adreseze autorului (Roma, Palazzo Venezia). De altfel, avem informația că Ducele, ca citește regulat »Renașterea«, a rămas foarte impresionat de teribila contradicție pe care a descoperit-o în glavele simandicoase dela Cluj. La început era hotărât să-și de demisia. După ce a constatat însă, că această contradicție nu există decât în capul dominant care nu l'înțelege, a renunțat la această hotărâre. A făcut însă le gământ, că nu va mai citi »Renașterea«. — Păcat!

I. Sibiu. Este un nărav vechiu al »Telegrafului« că vorbește despre lucruri pe care nu le știe. Tot așa de vechiu că prezintă realitatea nu așa cum este, ci așa cum ar dori cucerniciile lor să fie. Nu știm care e cazul și informațiile despre preținsele turburări din biserică românești unite din America, unde doi foști preoți de noștri, suspendați pentru dureroase motive canonice foarte întemeiate, ceacă să facă diversiuni pe temă națională. Și căroră, firește, »Telegraful« se grăbește a le ia apărarea. Poate că ar face mai bine să-și vadă de »Oastea Domnului«, care e ceva mai aproape decât America. Și mai ardentă. — Dar asta, calea-valea. Va trebui însă lăsat un alt nărav al cuvioșilor dela »Telegraful«: tupeul cu care încep a împărți certificate de »bu român«. Și merg atât de departe, încât dăscălesc pe bu episcopii noștri, în legătură cu basmele din America. Tot așa: în legătură cu un articol despre divorț pe care l' scris p. ep. Nicolescu, îl declară categoric: »slab român«. — De sigur, episcopii noștri n'au nevoie de apărare față de insulte atât de grosolane. În schimb, »Telegraful« n'au autoritatea morală de-a da lecții de romanism episcopilor noștri, dar nimănui. Ucenicii lui Mangra, tacă. Acei cari și-au vândut școlăle românești în gurilor, să tacă. Pară-le bine, că lumea a trecut cu indulgență peste isprăvile lor. Și să fie cuvințioși!

Am primit abonamentul pe 1935: Dr. V. T. Mureș; A. Zlatna; Oficiul parohial Fărlug; Oficiul parohial Sănmărtinul de câmpie (pe 1/2 an).

Am primit abonamentul pe 1934: Biserica Hurez mare; S. Mediașul-aurit; Oficiul parohial Ciheiu; M. B. reni; Oficiul parohial Sărăud; Oficiul parohial S. lacul de Bascău.

Oficiul parohial Barumare. Am primit 600 Lei. Achitat până la 31 XII 1935.

Oficiul parohial, Ohaba-Forgaci. Am primit abonamentul pe 1931-1934.

Oficiul parohial Nevrincea. Confirmăm primirea abonamentului pe 1933.

Oficiul parohial, Deva. Am primit 800 Lei. Achitat până la 31 XII 1934.

Oficiul parohial, Bocșa-montană. Am primit abonamentul pe 1932.

Dr. H. Vinga. Am primit 200 Lei. Achitat până la 31 VIII 1935.

B. Ville Apii. Am primit abonamentul pe o jumătate de an.

Biserica Belinț. Confirmăm primirea abonamentului pe 1932.

G. Tapa de Criș. Am primit 180 Lei. Achitat până la 30 VI 1934.

C. Oca Dejului. Chităm primirea abonamentului pe 1933.

M. Nepos. Am primit abonamentul pe ultimii trei ani.

P. Gherla. Am primit abonamentul pe 1933.

M. Ragla. Am primit abonamentul pe 1933.

Mulțumită

Tuturor celor ce au ținut să ne mângăie în durerea ce s'a abătut asupra noastră prin pierderea în veci scumpei noastre fiice *Simina*, le mulțumim călduros prin această, asigurându-i de toată recunoștința noastră care n'o să-i uite niciodată din rugile înălțate spre Părintele ceresc.

Familia pr. LIVIU COSTEA
din Boziaș

Comandați cartea de rugăciuni

Lăudați pe Domnul

dela Of. parohial român unit din Ardeal j. Satu-mare. Cuprins bogat: 236 pagini, format mic.

Prețul în legătură de pânză 30 Lei, legăt. de piele 60 Lei.

(103) 6-